

Εκπαίδευση και δεξιότητες

ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕ ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΟΥΝ ΣΤΗ ΖΩΗ

- ▶ Τα αποτελέσματα της μελέτης PISA δείχνουν ότι η Ελλάδα δεν εφοδιάζει τους νέους της με βασικές δεξιότητες που χρειάζονται για να είναι ανταγωνιστικοί στο σύγχρονο περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομίας.
- ▶ Τα σημερινά υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων, η μη αποδοτική κατανομή πόρων και η έλλειψη διακριτής θεσμικής ευθύνης είναι πιθανό να εμποδίσουν την Ελλάδα να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των νέων της.
- ▶ Η Ελλάδα πρέπει να διασφαλίσει σε όλους τους μαθητές - συμπεριλαμβανομένων των παιδιών μεταναστών και προσφύγων που ενδέχεται να παραμείνουν στη χώρα – την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων.

Σκιαγράφηση του ζητήματος

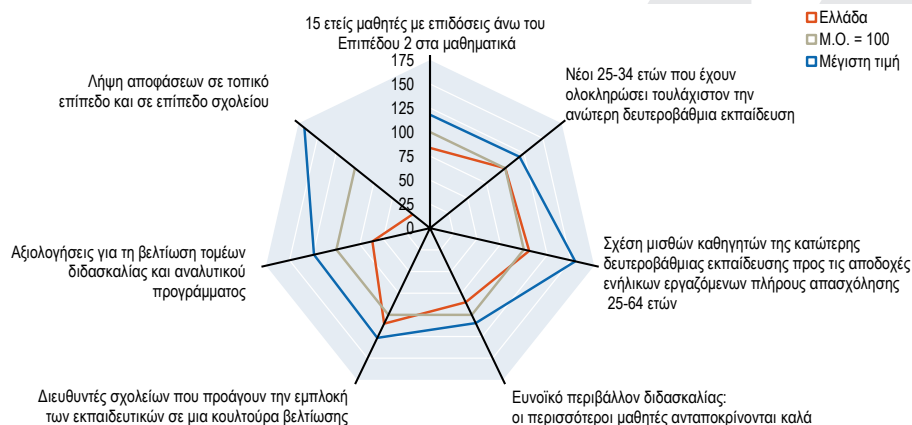
Στη μελέτη PISA 2012 του ΟΟΣΑ η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες με τις χαμηλότερες επιδόσεις στην Ευρώπη όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και μαθηματικών (βλ. Σχήμα). Το ποσοστό μαθητών με χαμηλές επιδόσεις είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ στην ανάγνωση, στα μαθηματικά και στις επιστήμες - ειδικότερα δε στην ανάγνωση είναι πολύ υψηλότερο. Οι επιδόσεις της Ελλάδας έχουν σημειώσει ελαφριά επιδείνωση από την PISA 2009 και έχουν παραμείνει στάσιμες και στους τρεις τομείς κατά την τελευταία δεκαετία.

Παρά τα ανοδικά ποσοστά πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ορισμένα επιτακτικά ζητήματα παραμένουν ανοικτά. Η απασχολησιμότητα των νέων πτυχιούχων είναι αρκετά χαμηλή καθώς αντανακλάται σε πολύ χαμηλά επίπεδα απασχόλησης. Το ποσοστό απασχόλησης νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν 47,4% το 2014 (μέσος όρος ΕΕ: 80,5%) ενώ το ποσοστό απασχόλησης νέων αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανερχόταν στο 38,8% (μέσος όρος ΕΕ: 70,8%). Επιπλέον, η συμμετοχή σε αρχική ΕΕΚ παραμένει σε μέτρια επίπεδα στην Ελλάδα, με ποσοστό 33,7% το 2013, σε σύγκριση με τον

μέσο όρο 48,9% στην ΕΕ. Τέλος, το ποσοστό των νέων (15-19) που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEET) ανερχόταν στο 33,1% το 2013 και ήταν το δεύτερο υψηλότερο στην ΕΕ και τρίτο υψηλότερο στον ΟΟΣΑ.

Παρότι η δεινή οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι αναμφίβολα σημαντικός παράγοντας συνεισφοράς σε αυτά τα απογοητευτικά αποτελέσματα, οι αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος συμβάλλουν επίσης σε αυτά. Ενώ άλλες χώρες έχουν προχωρήσει στην ενδυνάμωση των σχολείων, αυξάνοντας τον βαθμό ανταπόκρισής τους (καθώς και των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων) στις ανάγκες των μαθητών και φοιτητών τους αντίστοιχα, η Ελλάδα εξακολουθεί να διατηρεί ένα από τα πιο κεντρικά διοικούμενα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη. Η αύξηση των εγγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συνοδεύεται από πολλαπλασιασμό των τμημάτων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ιδίως των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλές επικαλύψεις σε ορισμένους τομείς και να υπάρχουν τμήματα με ελάχιστους ή και καθόλου φοιτητές.

Σε πολλούς δείκτες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος η Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλότερες επιδόσεις από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ

Πηγή: ΟΟΣΑ Βάση Δεδομένων PISA 2012, OECD (2014), Education at a Glance, OECD Publishing; OECD (2012), Education at a Glance, OECD Publishing.

Ακόμα και μετά την πρόσφατη δημοσιονομική εξυγίανση, το μερίδιο του ελληνικού ΑΕΠ που αντιστοιχεί στην εκπαίδευση (4,5%) πλησιάζει τον μέσο όρο της ΕΕ (5%) και του ΟΟΣΑ (5,2%), παρά ταύτα όμως οι επιδόσεις της χώρας στη μελέτη PISA υπολείπεται έναντι πολλών άλλων κρατών με τις ίδιες ή χαμηλότερες δαπάνες ανά μαθητή καθώς και έναντι κρατών με παρόμοια επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης. Το πρόβλημα δεν έγκειται στην έλλειψη επενδύσεων, αλλά σε ένα σύστημα κατανομής και διαχείρισης πόρων που αδυνατεί να κατευθύνει τις δαπάνες εκεί που χρειάζονται περισσότερο. Για πολλούς η παραπαιδεία καλύπτει τις ανεπάρκειες του δημόσιου συστήματος, κυρίως στην προετοιμασία των μαθητών για τις εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σημασία για την Ελλάδα

Παρά την ύπαρξη σχεδόν καθολικής πρόσβασης στην εκπαίδευση, ένα μερίδιο του πληθυσμού δεν κατορθώνει να αποκτήσει βασικές δεξιότητες. Η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά 25 μόνο μονάδες της μελέτης PISA – που αντιστοιχεί περίπου στον βαθμό βελτίωσης που πέτυχαν χώρες όπως η Πολωνία και η Πορτογαλία την τελευταία δεκαετία – θα μπορούσε να παραγάγει πρόσθετο οικονομικό αποτέλεσμα αξίας άνω των 990 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ κατά τη διάρκεια της εργασιακής ζωής των σημερινών μαθητών. Μολονότι τέτοιες εκτιμήσεις δεν είναι ποτέ απόλυτα ασφαλείς, το κόστος βελτίωσης των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων αντιπροσωπεύει μόνο ένα ελάχιστο τμήμα του κόστους που συνεπάγονται οι χαμηλές επιδόσεις των μαθητών. Άλλωστε, οι καλές δεξιότητες δεν είναι σημαντικές μόνο για την παραγωγή οικονομικού αποτελέσματος, αφού ενισχύουν επίσης την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή. Τα άτομα με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων έχουν, για παράδειγμα, μεγαλύτερες πιθανότητες να επιδείξουν θετικά κοινωνικά αποτελέσματα όπως καλή υγεία, εμπιστοσύνη στους άλλους, συμμετοχή σε εθελοντικές δραστηριότητες και πολιτική δράση.

Τι θα πρέπει να κάνουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής;

- ▶ Να αυξήσουν τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα βελτιώνοντας την ποιότητά της.
- ▶ Στα μεταγενέστερα στάδια εκπαίδευσης, να διασφαλίσουν την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων από όλους τους μαθητές.
- ▶ Να εφαρμόσουν και να ενισχύσουν μέτρα στήριξης όλων των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπίσουν την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και τα χαμηλά επίπεδα βασικών δεξιοτήτων.
- ▶ Να ενισχύσουν την ΕΕΚ, διασφαλίζοντας κυρίως ότι τα προγράμματα σπουδών ανταποκρίνονται στην αγορά εργασίας μέσω της αυξημένης συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους.
- ▶ Να επεκτείνουν την πρακτική κατάρτιση στον χώρο εργασίας με σκοπό την καλύτερη ένταξη διαφόρων ομάδων νέων, την ενθάρρυνσή τους να συνεχίσουν ή να ενταχθούν εκ νέου στην εκπαίδευση και την ομαλή μετάβαση στην εργασία.
- ▶ Να αξιοποιήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα στον χώρο εργασίας για την επανακατάρτιση ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας που έχουν χάσει τη δουλειά τους.
- ▶ Με την πάροδο του χρόνου να μετακινηθούν από ένα σύστημα ελέγχου των εισροών στην εκπαίδευση σε ένα σύστημα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων και λογοδοσίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για τα αποτελέσματα που παράγουν.
- ▶ Να αξιοποιήσουν παραδείγματα από τον διεθνή χώρο για να διασφαλίσουν την πλέον αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του προϋπολογισμού για την εκπαίδευση.
- ▶ Να μεριμνήσουν περισσότερο για τη συλλογή αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων τόσο για τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων όσο και για δυνητικές ελλείψεις σε συγκεκριμένους τομείς της ελληνικής αγοράς εργασίας και να συσχετίσουν τα δεδομένα αυτά με πιθανές πολιτικές αξιοποίησής τους.

Περισσότερες πληροφορίες

OECD (2015), *Education Policy Outlook 2015: Making Reforms Happen*, OECD Publishing. <http://www.oecd.org/publications/education-policy-outlook-2015-9789264225442-en.htm>

ΟΟΣΑ (2015), Προοπτικές εκπαιδευτικής πολιτικής 2015. Επιτυγχάνοντας τις μεταρρυθμίσεις (Περίληψη στα ελληνικά)

OECD (2015), *Education at a Glance 2015: OECD Indicators*, OECD Publishing. <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>

ΟΟΣΑ (2011), Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση. Συστάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα.

OECD (2011), *Education Policy Advice for Greece, Strong Performers and Successful Reformers in Education*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119581-en>